

Souhrnná teritoriální informace:

Mosambik

Velvyslanectví České republiky v Pretorii 17. 5. 2022 19:30

Mosambik je politicky stabilní zemí, která je vedena politickou stranou Frelimo v čele s prezidentem Filipe Jacinto Nyusi. Jedná se o prezidentský systém a právní systém je založen na portugalsko-římském právu a ústavě z roku 1990, která byla aktualizovaná v roce 2004. Prezident je garantem ústavy, hlavou vlády a vrchním velitelem obranných a bezpečnostních sil. Současný prezident Filipe Jacinto Nyusi studoval v bývalém Československu, a proto má vřelý vztah k České republice. Mosambická vláda je tvořena 20 ministerstvy a v jejich čele je aktuálně 50 % podíl žen. Mosambik je rozdělen mezi 10 provincií, které mají své vlastní provinciální vlády v čele s guvernéry a jednotlivé okresy jsou tvořeny většími městy v čele se správci (tzv. administradores).

Mosambik se řadí mezi nejchudší země Afriky a potýká se s několika výzvami, mezi které patří dluhová krize od roku 2017, teroristické útoky v severní provincii Cabo Delgado a zhoršená ekonomická situace kvůli pandemii COVID-19. V roce 2021 byl zaznamenán mírný nárůst ekonomiky na 2,1 % díky větší poptávce po hliníku a uhlí, které patří mezi hlavní vývozní komodity země. Vedle toho ekonomický růst podpořila i větší produkce zemědělských plodin díky příznivějším klimatickým podmínkám. Průměrná míra inflace dosáhla 5,7 % v roce 2021 z důvodu nárůstu cen dovážených komodit a výraznější inflační tlaky se očekávají i v roce 2022. Veřejný dluh v roce 2021 dosáhl 91,2 %. Na další období od roku 2022 do roku 2026 se očekává rychlejší ekonomický růst v průměru okolo 5 % díky zahájení produkce zkapalněného zemního plynu, podpoře dalších mnoha navazujících či souvisejících odvětví a rozšíření produkce uhlí a hliníku.

Vzhledem k dluhové krizi je velmi omezené zapojení českých podniků do státních zakázek. Významní místní podnikatelé jsou většinou indického, arabského či evropského původu a vyloženě mosambické společnosti nemají zatím příliš silné postavení.

V souvislosti s uzavřením dohody o ekonomickém partnerství tzv. EPA mezi EU a vybranými zeměmi SADC (Jihoafrické rozvojové společenství), mezi které patří i Mosambik, je umožněn preferenční přístup českým produktům na mosambický trh.

Tato souhrnná teritoriální informace je zpracována pro zemi, která je tzv. přiakreditovaná a je poskytována ve zkráceném rozsahu.

Základní údaje	
Hlavní město	Maputo
Počet obyvatel	32,2 mil.
Jazyk	portugalština
Náboženství	křesťanství (56 %), islám (18 %), tradiční náboženství (6,7 %), žádné vyznání (19,3 %)
Státní zřízení	prezidentská republika
Hlava státu	Filipe Jacinto Nyusi
Hlava vlády	Filipe Jacinto Nyusi
Název měny	mosambický metical
Cestování	
Časový posun	CET (zimní čas +1 hodina)
Kontakty ZÚ	
Velvyslanec	JUDr. Pavel Řezáč
Ekonomický úsek	Ing. Kristýna Maina Chvátalová, Mgr. David Vaverka
Konzulární úsek	Mgr. Alice Mžýková
CzechTrade	ne
Czechinvest	ne
Ekonomika	2021
Nominální HDP (mld. USD)	43
Hospodářský růst (%)	2,1
Inflace (%)	5,7
Nezaměstnanost (%)	N/A

Kapitoly a podkapitoly:

1 Základní informace o teritoriu

- 1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi
- 1.2 Zahraniční politika země
- 1.3 Obyvatelstvo

2 Ekonomika

- 2.1 Základní údaje
- 2.2 Veřejné finance a státní rozpočet
- 2.3 Bankovní systém
- 2.4 Daňový systém

3 Obchod a investice

- 3.1 Obchodní vztahy
- 3.2 Přímé zahraniční investice
- 3.3 FTA a smlouvy
- 3.4 Rozvojová spolupráce
- 3.5 Perspektivní obory (MOP)

4 Kultura obchodního jednání

- 4.1 Úvod
- 4.2 Oslovení
- 4.3 Obchodní schůzka
- 4.4 Komunikace
- 4.5 Doporučení
- 4.6 Státní svátky

5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

- 5.1 Vstup na trh
- 5.2 Formy a podmínky působení na trhu
- 5.3 Marketing a komunikace
- 5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví
- 5.5 Trh veřejných zakázek
- 5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů
- 5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria
- 5.8 Zaměstnávání občanů z ČR
- 5.9 Veletrhy a akce

6 Kontakty

- 6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu
- 6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)
- 6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

1 Základní informace o teritoriu

Podkapitoly:

[1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi](#)

[1.2 Zahraniční politika země](#)

[1.3 Obyvatelstvo](#)

1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi

Oficiální název státu: Mosambická republika, v portugalštině: República de Moçambique

Prezident: Filipe Jacinto Nyusi (ve druhém mandátu)

Premiér: Carlos Agostinho do Rosário

Současná vláda byla jmenována 17. 1. 2020. Mosambik je unitární republikou, praktikující prezidentský systém moci s existencí více politických stran. U moci je od získání nezávislosti v roce 1975 strana Frente de Libertacao de Mosambique (FRELIMO). Prezident je volen v přímých volbách na pět let, nejvíce však na dvě volební období. Zákonodárnou moc má jednokomorové Národní shromáždění složené z 250 poslanců volených na pětileté funkční období. Poslední prezidentské a parlamentní volby se konaly na podzim 2019. Na dodržování ústavnosti dohlíží Ústavní rada, která má 7 členů.

Složení vlády:

Ministerstvo zahraničních věcí a spolupráce - ministryně Verónica Nataniel Macamo Dlhovo

Ministerstvo národní obrany - ministr Cristóvão Artur Chume

Ministerstvo vnitra - ministryně Arsénia Felicidade Félix Massingue

Ministerstvo hospodářství a financí - ministr Ernesto Max Elias Tonela

Ministerstvo dopravy a komunikací - ministr Janfar Abdulai

Ministerstvo školství a lidského rozvoje - ministryně Carmelita Rita Namashulua

Ministerstvo kultury a cestovního ruchu - ministryně Eldevina Materula

Ministerstvo zemědělství a rozvoje venkova - ministr Celso Ismael Correia

Ministerstvo práce, zaměstnanosti a sociálního zabezpečení - ministryně Margarida Adamugy Talapa

Ministerstvo zdravotnictví - ministr Armindo Daniel Tiago

Ministerstvo pro genderové otázky, děti a sociální akce - ministryně Nyeleti Brooke Mondlane

Ministerstvo území a životního prostředí - ministryně Ivete Maibase

Ministerstvo státní administrativy a veřejných věcí - ministryně Ana Comoana

Ministerstvo moře, řek a rybolovu - ministryně Lúcia de Fátima da Graça Cardoso

Ministerstvo nerostných surovin a energetiky - ministr Carlos Joaquim Zacarias

Ministerstvo veřejných prací, bydlení a vodních zdrojů - ministr Carlos Alberto Fortes Mesquita

Ministerstvo průmyslu a obchodu - ministr Silvino Augusto José Moreno

Ministerstvo spravedlnosti, ústavních záležitostí a náboženství - ministryně Helena Mateus Kida

Ministerstvo vědy a technologie, vyššího a technického vzdělávání - ministr Daniel Daniel Nivagara

Ministerstvo veteránů - ministr Carlos Jorge Siliya

1.2 Zahraniční politika země

V současné době je největším obchodním partnerem Mosambiku Jihoafrická republika, Nizozemsko a Indie. Hlavním investorem je Čína, která je také významným obchodním partnerem. Největším poskytovatelem rozvojové pomoci je Evropská unie. S řešením současné komplikované situace na severu země (teroristické útoky v provincii Cabo Delgado) původně pomáhalo převážně jen Portugalsko, USA a také EU. Nicméně od července 2021 se do bojů aktivně zapojila Rwanda a následně o měsíc později i Jihoafrické rozvojové společenství (SADC). Situace se díky africké pomoci výrazně zlepšila.

1.3 Obyvatelstvo

Počet obyvatel: 32,2 milionů (odhad 2021)

Průměrný roční přírůstek obyvatelstva: 2,93 %

Věková struktura: 0-14 let: 45,13% 15-24 let: 21,43% 25-54 let: 27,09% 55-64 let: 3,44% 65 let a výše: 2,91%

Nejvíce obyvatel se nachází v hlavním městě Maputo (1,87 mil.), Beira (530 tis.), Nampula (388 tis.) a Chimoio (257 tis.).

Mosambické obyvatelstvo je tvořeno z 99,66 % původními etnickými skupinami. Na severu žije etnikum Makua (asi 4 mil.), v údolí Zambezi žijí Senové a Šonové a v jižním Mosambiku převládají Šangánové (Tsongové). Vedle těchto hlavních skupin žije v zemi několik menších etnik. V zemi též žije několik desítek tisíc osob evropského původu (0,06 % populace), evropsko-afrických míšenců (0,2 %) a obyvatel asijského původu, zejména Indů (0,08 %). Počet obyvatel evropského původu dramaticky klesl v 70. letech 20. stol. v souvislosti s osvobozenou a následnou občanskou válkou, díky ekonomickému rozkvětu země po roce 2000 však začal opět růst. V průběhu ekonomické krize v Evropě v letech 2008-2009 strmě narostl počet portugalských a jiných evropských státních příslušníků ucházejících se o odborně zaměřené pracovní pozice.

Náboženství: 56 % populace hlásí ke křesťanství (z toho 28 % katolíků), 18 % je muslimů, 6,7 % se hlásí k tradičním náboženstvím a 18,7 % se nehlásí k žádnému náboženství.

Jazyk: oficiálním jazykem je portugalská, dále se běžně používají 3 hlavní jazyky: Makua-Lomwe, Tsonga and Sena-Nyanja.

2 Ekonomie

Podkapitoly:

[2.1 Základní údaje](#)

[2.2 Veřejné finance a státní rozpočet](#)

[2.3 Bankovní systém](#)

[2.4 Daňový systém](#)

2.1 Základní údaje

V roce 2021 se očekávalo mírné zrychlení ekonomiky o 2,1 % díky rostoucí světové poptávce po uhlí a hliníku, které představují hlavní vývozní komodity Mosambiku. Oživení mosambické ekonomiky také podpořila zemědělská činnost a potravinářství díky příznivějším klimatickým podmínkám během roku. V následujícím roce se očekává zahájení produkce zkapalněného zemního plynu (LNG) v rámci projektu Coral Sul v oblasti 4 (tzv. Area 4) ze strany italské ENI, což by mělo dále podpořit ekonomický růst. Projekt společnosti Total v oblasti 1 (tzv. Area 1), jehož produkce měla být zahájena v roce 2024, byl na přelomu března a dubna 2021 pozastaven kvůli přímé hrozbě ze strany teroristů a obnova stavebních prací se očekává až v roce 2023 se zahájením těžby v roce 2027. Poslední ze tří nejvýznamnějších projektů LNG tentokrát v oblasti 4 (tzv. Area 4) ze strany amerického ExxonMobil je zatím v nejistotě a oznámení o uvažované investici zatím bylo odloženo. Dopad pandemie COVID-19 na mosambickou ekonomiku není tak výrazný jako v okolních ekonomikách, nicméně zasažen byl zejména turistický ruch a některé typy služeb. Mosambik se i nadále potýká s dluhovou krizí kvůli skrytým půjčkám z minulých let, které byly odhaleny v roce 2017. MMF odmítá přímou rozpočtovou podporu Mosambiku, dokud tento problém nebude vyjasněn. V roce 2021 se očekává, že veřejný dluh dosáhne 123 % HDP, což by představovalo 3% nárůst oproti roku 2020. Průměrná míra inflace je odhadována na 5,6 % v roce 2021 z důvodu nárůstu cen dovážených komodit a výraznější inflační tlaky se očekávají v roce 2022 kvůli zahájení těžby zemního plynu. Očekává se, že průměrná míra nezaměstnanosti v roce 2021 dosáhne okolo 20 % s tím, že situace je rozdílná napříč jednotlivými provinciemi. Tradičně největší míra nezaměstnanosti je v provincii Maputo a Maputo město, kde se pohybuje okolo 32 %.

Mosambická ekonomika je závislá na vývozu černého uhlí a hliníku a do budoucna se očekává i vývoz zkapalněného zemního plynu díky obrovským zásobám u pobřeží severní provincie Cabo Delgado. Země dováží většinu spotřebního zboží a průmyslových produktů vzhledem k zatím omezené domácí výrobě a industrializaci. Zemědělství je spíše rodinného charakteru se zatím omezenou produkcí s výjimkou pár větších zemědělských podniků a zahraničních investorů.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	2,3	-0,9	2,1	4,2	5,1
HDP/obyv. (USD/PPP)	1 340,00	1 300,00	1 340,00	1 410,00	1 480,0
Inflace (%)	2,8	3,1	5,7	6,5	7,2
Nezaměstnanost (%)	3,5	3,8	N/A	N/A	N/A
Export zboží (mld. USD)	4,7	3,6	5,6	6,1	6,5
Import zboží (mld. USD)	7,4	6,4	8,6	8,9	9,1
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-2,1	-2,3	-1,9	-2,1	-1,8
Průmyslová produkce (% změna)	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Populace (mil.)	30,4	31,3	32,2	33,1	34
Konkurenceschopnost	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Exportní riziko OECD	07.VII	07.VII	07.VII	N/A	N/A

Zdroj: EIU, OECD, IMD

2.2 Veřejné finance a státní rozpočet

Mosambik zaznamenává dlouhodobě vysoké schodky státního rozpočtu kvůli vysokému zadlužování. V roce 2021 veřejný dluh dosáhl 91,2 % HDP, což představovalo mírné navýšení oproti roku 2020. Státní rozpočet skončil v roce 2021 ve schodku 7,4 % HDP a byl financován zejména domácími půjčkami a zvýhodněným financováním, protože přístup na kapitálové trhy byl stále omezený.

Bilance běžného účtu dosáhla v roce 2021 schodku ve výši 3,6 mld. USD. K tomuto výsledku přispěla nejvíce obchodní bilance se schodkem 2,26 mld. USD a bilance služeb se schodkem 1,74 mld. USD.

Veřejné finance	2021
Saldo státního rozpočtu (% HDP)	-7,4
Veřejný dluh (% HDP)	91,2
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-3,6
Daně	2022
PO	6-32 %
FO	0-32 %
DPH	17 %

2.3 Bankovní systém

Funkci bankovního dohledu a řízení monetární politiky má centrální banka – Banco de Moçambique. Její hlavní současnou snahou je omezit inflační tlaky vyvolané zhoršenou ekonomickou situací, pandemií COVID-19, znehodnocováním místní měny metical a vysokým obchodním deficitem. Mosambická centrální banka v reakci na inflační toky zvýšila v lednu 2021 úrokovou míru na 13,25 % z 10,25 %.

V Mosambiku působí 18 komerčních bank a nejvíce jsou rozšířené portugalské banky. Bankovní systém se rychle rozvíjí a je poměrně stabilní. Komerční banky poskytují všechny běžné služby (akreditivy, krátkodobé půjčky, finanční transfery, spoření a výměnu peněz, internetové bankovníctví, kreditní a platební karty atd.). V domácím platebním styku se užívá mosambický metical (k 16. 5. 202 byl kurz 63,83 MT/USD a 66,54 MT/EUR), nepoužívanější měnou v zahraničním platebním styku je USD a EUR. Používání platební karet VISA a Mastercard dobře funguje a většina obchodníků ve větších městech má platební termíny.

Šest největších a nejvýznamnějších komerčních bank v Mosambiku:

- 1 Millennium bim - v roce 2020 již po 11. vyhodnocena jako nejlepší banka Mosambiku třemi na sobě nezávislými hodnotiteli, www.millenniumbim.co.mz. Jedná se o portugalskou banku.
- 1 Barclays Bank Moçambique, anglická banka, www.barclays.co.mz
- 1 Banco Nacional de Investimento, portugalsko-mosambická banka, www.bni.co.mz
- 1 Banco Comercial e de Investimentos, portugalská banka, www.bci.co.mz
- 1 First National Bank (FNB), jihoafrická banka, <https://www.fnb.co.mz>
- 1 Moza Banco, SA, mosambická banka, www.mozabanco.co.mz

2.4 Daňový systém

Mosambický daňový systém je inspirovaný portugalským a jihoafrickým systémem a je rozdělen mezi základní dvě skupiny daní přímých a nepřímých. Systém je poměrně přehledný a poskytuje výhody nejchudším vrstvám obyvatelstva, a to zejména z pohledu drobného podnikání.

Aktuální přehled typu daní:

Přímé daně:

- 1 průmyslová příspěvková daň (Contribuição Industrial)
- 1 daň z příjmu (Imposto sobre os Rendimentos de Trabalho), pro právnické osoby se pohybuje mezi 6 - 32 % podle typu živnosti, pro fyzické osoby 0- 32 % podle výše příjmu
- 1 daň z dividend - 10-20 %
- 1 dodatková daň (Imposto Complementar - kapitálové zisky,
- 1 daň z převodu akcií, 8-40 %)
- 1 daň na národní rekonstrukci (Imposto de Reconstrução Nacional)
- 1 daň z převodu majetku (Imposto sobre a Transmissão de Imóveis)
- 1 daň z nemovitostí (Contribuição Predial, 10 %)
- 1 darovací a dědická daň (Imposto de Doações e Sucessões, 1 - 30 %)

Nepřímé daně:

- 1 daň z přidané hodnoty (IVA, 17%), osvobozeny jsou bankovní, vzdělávací, zdravotnické a sociální služby, služby spojené s vrtným průzkumem, výstavbou infrastruktury a vývozem zboží.
- 1 daň z obratu (Imposto de Circulação)
- 1 spotřební daň (Imposto sobre consumos específicos - vztahuje se na tzv. luxusní zboží, mezi které patří cukr, ošacení 30%, auta, alkoholické nápoje 40%, tabák 75%)
- 1 turistická daň (Imposto de Turismo)
- 1 daň ze služeb, kolky (Imposto de Selo e Emolumentos)

Firmy registrované ve „Zvláštní ekonomické zóně“ (v provincii Tete a Zambezia) mají daňové prázdniny po dobu 5 let, dalších 5 let platí pouze poloviční podnikovou daň, další roky 25%. Firmy působící ve „Volné průmyslové zóně“ (Maputo, Beira) jsou osvobozeny od placení daně ze zisku po dobu 10 let, následujících 5 let platí 50% daň, poté 25%. Pro investory v prioritních odvětvích jako je infrastruktura, zemědělství, těžební a ropný průmyslu, turistika a služby existuje řada dalších pobídek (zvýhodněné odpisy, odpuštění dovozních cel nebo VAT). Výše úlev záleží na místě investice, její velikosti a počtu místních zaměstnanců.

3 Obchod a investice

Podkapitoly:

[3.1 Obchodní vztahy](#)

[3.2 Přímé zahraniční investice](#)

[3.3 FTA a smlouvy](#)

[3.4 Rozvojová spolupráce](#)

[3.5 Perspektivní obory \(MOP\)](#)

3.1 Obchodní vztahy

Obchodní vztahy s EU

Největšími obchodními partnery Mosambiku ze zemí EU jsou tradičně Nizozemí, Portugalsko, Polsko, Itálie, Belgie, Německo a Španělsko. Obchodní bilance mezi EU a Mosambikem je dlouhodobě v deficitu ve prospěch Mosambiku. EU totiž dováží z Mosambiku velké zásoby hliníku a staví ji to tedy do pozice největšího exportního trhu Mosambiku. Dalšími komoditami dovozu do EU jsou zemědělské produkty a mořské produkty (cukr, tabák, ořechy, zelenina a krevety). Vývoz EU do Mosambiku zahrnuje produkty zpracovatelského průmyslu, strojní zařízení, dopravní prostředky a chemikálie.

	2017	2018	2019	2020	2021
Export z EU (mil. EUR)	505,2	669,8	697,7	696,5	814,7
Import do EU (mil. EUR)	1 567,90	1 748,10	1 662,80	1 249,60	1 569,10
Saldo s EU (mil. EUR)	1 062,7	1 078,3	965,1	553,1	754,3

Zdroj: Evropská komise

Obchodní vztahy s ČR

Ve vzájemné obchodní výměně mezi ČR a Mosambikem se v roce 2021 projevil opětovný nárůst českých vývozu do Mosambiku a mírný pokles mosambických dovozů do Česka. Dovoz za rok 2021 dosáhl 462,4 mil. Kč a nejvíce se dovezl hliník (až 85 % podíl), tabák, grafit, zinek, cukr, drahokamy, polodrahokamy a nitě. České vývozy v roce 2021 dosáhly 161,2 mil. Kč, což představovalo maximum za posledních sledované období. Hlavními vývozními položkami byly rozbušky pro těžební průmysl, ocelové nádoby na stlačený plyn, procesorové jednotky a použité oděvy.

	2017	2018	2019	2020	2021
Export z ČR (mil. CZK)	33,34	45,7	55,08	136,09	161,2
Import do ČR (mil. CZK)	1 145,45	691,8	875,46	1 062,49	462,4
Saldo s ČR (mil. CZK)	-1 112,11	-646,07	-820,37	-926,39	-601,2

Zdroj: ČSÚ

Obchodní vztahy se zeměmi mimo EU

Největším obchodním partnerem Mosambiku mimo EU je Jižní Afrika, po které následuje Indie, Čína, Singapur, Spojené Arabské Emiráty a USA. V roce 2021 vzrostl jak vývoz, tak i dovoz díky větší poptávce po mosambických nerostných surovinách a také mírnému obnovení lokální poptávky v Mosambiku.

	2017	2018	2019	2020	2021
Export ze zemí mimo EU (mil. EUR)	3 511,1	3 746,8	3 312,6	2 353,3	3 924,1
Import do zemí mimo EU (mil. EUR)	3 291,6	3 991,1	4 619,6	4 223,5	5 721,7
Saldo se zeměmi mimo EU (mil. EUR)	219,5	-244,3	-1 307,0	-1 870,2	-1 797,6

Zdroj: EIU, Eurostat

3.2 Přímé zahraniční investice

Mosambik je zemí, která je závislá na přílivu přímých zahraničních investic (PZI). V roce 2021 jejich hodnota dosáhla 5,1 mld. USD a oproti roku 2020 byl zaznamenán nárůst o 68 %. Významnou roli v tomto navýšení hrály investice v rámci projektů výroby zkapalněného plynu v provincii Cabo Delgado. Z pohledu sektorového rozložení se nejvíce PZI soustřeďuje v těžebním průmyslu (65 %), dopravě a komunikacích (33 %), ubytování a pohostinství (0,083 %), výrobě a distribuci elektřiny, vody a plynu (0,76 %), velkoobchod a maloobchod (0,64 %). Největšími investory v roce 2021 byly: Spojené Arabské Emiráty (34,9 %), Maurícius (28,4 %), Jižní Afrika (21,6 %), Nizozemsko (9,3 %) a Itálie (3,9 %).

Na základě informací, které má Vevyslanectví České republiky v Pretorii k dispozici, nejsou v Mosambiku žádné významné české investice.

K podpoře přílivu investic v Mosambiku slouží agentura APIEX a pravidla pro investice stanovuje zákon 3/93 z 24. června. Hlavními oblastmi, kam chce Mosambik přilákat nové investice, je zemědělství, potravinářství, těžební průmysl, zpracovatelský průmysl a služby.

3.3 FTA a smlouvy

Smlouvy s EU

Mosambik je součástí Dohody o ekonomickém partnerství (EPA) mezi EU a některými zeměmi uskupení SADC, která se začala předběžně provádět s Mosambikem od 4. února 2018. S ostatními zeměmi byla dohoda prováděna již od konce roku 2016.

Smlouvy s ČR

- 1 Memorandum o porozumění mezi Ministerstvem zahraničních věcí ČR a Ministerstvem zahraničních věcí a spolupráce Mosambiku /září, 2015/
- 1 Memorandum o porozumění mezi Ministerstvem obrany ČR a Ministerstvem národní obrany Mosambiku /květen, 2015/
- 1 Dohoda mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Mosambické lidové republiky o spolupráci v oblasti zdravotnictví a lékařských věd (podepsaná dne 12. 5. 1982 v Maputu) změněná na základě jednostranného potvrzení sukcese ČR ze dne 17. 9. 2004; publikováno ve Sb. 1987-08-28 71/1987 a 2006-05-16 51/2006;
- 1 Statut mezivládní smíšené komise pro hospodářskou a vědecko-technickou spolupráci /Československá socialistická republika - Mosambik/ (podepsaná dne 28. 11. 1980 v Praze, nepublikováno);
- 1 Dohoda o kulturní a vědecké spolupráci mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Mosambické lidové republiky (podepsaná dne 26. 11. 1980 v Praze, publikováno ve Sb. 1981-12-22 115/1981);
- 1 Dohoda mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Mosambické lidové republiky o vědeckotechnické spolupráci (podepsaná dne 3. 7. 1978 v Maputu, publikace č. 1980-02-04 10/1980);

3.4 Rozvojová spolupráce

ČR poskytuje Mosambiku rozvojovou pomoc v rámci tzv. malých lokálních projektů (MLP), které dosahují hodnoty max. 500 000,- Kč. Mosambik nepatří mezi prioritní země české zahraniční rozvojové pomoci, a proto jsou realizovány jen tyto malé projekty. V minulých letech tato pomoc směřovala např. na výstavbu studní a rozvoj zemědělské činnosti na ostrově Inhaca u hlavního města Maputa, na vybavení základních škol a jiné zemědělské projekty. V roce 2019 úspěšně proběhl projekt na podporu organického farmaření v provincii Sofala ve střední části Mosambiku. Na rok 2020 bohužel nebyl žádný projekt schválen. Česká republika také poskytla humanitární pomoc Mosambiku v době obrovských záplav v roce 2017 a také na jaře 2019 z důvodu ničivého cyklonu ve střední části země okolo města Beira. Humanitární pomoc často probíhá ve spolupráci s místními pobočkami neziskových organizací, které při takovýchto katastrofách pomáhají přímo v místě.

České společnosti mohou získat financování na podporu obchodních aktivit s rozvojovým prvkem v rámci B2B spolupráce ČRA.

Program ZÁRUKA ZAHRANIČNÍ ROZVOJOVÉ SPOLUPRÁCE podpoří prostřednictvím bankovních záruk soukromé investice českých firem na rizikových trzích. Za úvěr převážně investičního charakteru až do výše 50 % jistiny zaručovaného úvěru poskytne výši záruky až 25 000 000 CZK, výše zaručovaného úvěru není omezená, platnost bankovní záruky až 8 let. Záruku lze získat při zaměření projektu na: udržitelné nakládání s přírodními zdroji, zemědělství a rozvoj venkova, ekonomickou transformaci, růst a podporu místní zaměstnanosti, udržitelný rozvoj partnerských zemí. Zaručovaný úvěr lze využít na pořízení a technické zhodnocení (tj. nástavby, přístavby, rekonstrukce, modernizace) dlouhodobého hmotného majetku, pořízení dlouhodobého nehmotného majetku, náklady spojené s transferem, náklady spojené s realizací projektu v cílové rozvojové zemi.

3.5 Perspektivní obory (MOP)

► Důlní, těžební a ropný průmysl

Mosambik je bohatý na nerostné suroviny a těží zejména uhlí, grafit, těžké písky, železo, bauxit, zlato a drahé kameny (např. rubíny). Těžba probíhá pouze povrchově, protože je ve svých začátcích a nemá tak dlouhou historii jako např. JAR. Za těžbou nerostných surovin stojí zahraniční investoři, kteří nakupují stroje a vybavení buď v místě nebo si je dováží ze třetích zemí přes své centrály. Zájem se projevuje o těžební stroje pro povrchovou těžbu, přepravní systémy a výbušniny. V souvislosti s objevem obrovských zásob zemního plynu se v Mosambiku začínají rozvíjet projekty na těžbu a výrobu zkapalněného plynu a první z nich zahájí těžbu již v roce 2022.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Zemědělství a potravinářství patří mezi nejdůležitější sektory mosambického hospodářství (cca 30 % HDP). Intenzifikace zemědělství a přechod od samozásobitelství k modernějším metodám pěstování plodin je základní prioritou vlády, a proto se snaží přilákat zahraniční investory. Prioritními oblastmi pro Mosambik jsou chov drůbeže na maso a na vejce, pěstování tropických plodin, chov hovězího dobytka a pěstování rýže. Právě v těchto oblastech mohou české společnosti nabídnout tzv. farmy na klíč a dodat nezbytné stroje a technologie.

► Obranný průmysl

Bezpečnost a územní integrita jsou jedny z priorit mosambické vlády, a to i s ohledem na teroristické útoky v severní část země v provincii Cabo Delgado. V důsledku dluhové krize se však Mosambik potýká s nedostatkem finančních zdrojů a vyžaduje nabídku tzv. soft půjček s dlouhodobým splácením, min. 15 až 20 let. Pro české společnosti se největší potenciál objevuje v poskytování školení letců, oprav stávajících letadel a také v dodávkách vojenské techniky a letadel.

► Energetický průmysl

Vzhledem k tomu, že energetický potenciál Mosambiku není zcela využit, objevuje se mnoho příležitostí pro zahraniční investice, ale také pro zapojení do projektů jako EPC kontraktor či pro subdodávky různých vybavení pro elektrárny na kombinovaný cyklus či vodní elektrárny. V současné době z 90 % převažují vodní elektrárny a zbývajících 10 % spadá na tepelné elektrárny se spalováním nafty, 2 paroplynové a 1 s kombinovaným cyklem. Mosambik má také zájem posílit elektrifikaci ve špatně dostupných oblastech výstavbou malých a středních vodních elektráren či solárních elektráren. Určitým omezením může být dojednávání finanční stránky těchto projektů kvůli zadlužení země.

► Vodohospodářství a odpadní průmysl

Mosambik se potýká s nedostatkem pitné vody z důvodu klimatických změn, které se projevují střídáním období sucha, rozsáhlých záplav a cyklon. Sucho se projevuje zejména na jihu země, kde roste poptávka po inovativním řešení na odsolování vody. Ve zbytku země je problém se znečištěnou vodou a hledá se řešení pro energeticky nezávislé a finančně nenáročné technologie na její čištění. Národní plán pro rozvoj zásobování pitnou vodou počítá s celkovou investicí 30 mld. Kč na příštích 10 let.

4 Kultura obchodního jednání

Podkapitoly:

[4.1 Úvod](#)

[4.2 Oslovení](#)

[4.3 Obchodní schůzka](#)

[4.4 Komunikace](#)

[4.5 Doporučení](#)

[4.6 Státní svátky](#)

4.1 Úvod

Ve zvyklostech a způsobu jednání je stále patrný portugalský vliv, tzn. dlouhý oběd, bohatý noční život i vysoký stupeň formálnosti při jednáních. Objevuje se vysoká míra byrokracie a zdlouhavé procesy při obchodním jednání, a proto je potřeba se obrnit vysokou mírou flexibility a tolerance. Jednáním jazykem je portugalština, ale stále více a více se objevuje prosazování angličtiny díky úzkým obchodním vztahům s Jihoafrickou republikou.

4.2 Oslovení

Komunikace s ministerstvy či státními institucemi se vždy zahajuje oficiálním dopisem na ministra, kde se blíže představí společnost a její produkty. Takový dopis je nezbytné předat osobně přes svého agenta/partnera v Mosambiku, který také bude následně osobně docházet na vybraná místa a komunikovat napřímo se stanovenou kompetentní osobou.

Pro oslovení firem je možné zvolit méně formální způsob komunikace, a to přes emaily, whatsapp či po telefonu.

4.3 Obchodní schůzka

Při plánování obchodního jednání je třeba vzít v úvahu nedochvilnost, je nutné plánovat časovou rezervu. Běžné obchodní zdvořilosti jsou v obchodních kontaktech dodržovány a obchodníci by na obchodní jednání měli přicházet vždy v obleku (vzhledem ke klimatu se doporučují lehké materiály) a kravatě, konzervativní oblékání se doporučuje i ženám. Obchodní a jiné oficiální styky svou formou většinou následují portugalský model, přesto je obchodní atmosféra oproti Evropě méně formální a je možné vyjadřovat emoce. Rozdíly při jednání jsou většinou patrné podle typu společnosti, zda se jedná o zahraničního či místního podnikatele. Rozhodovací procesy státních institucí jsou velmi zdlouhavé a byrokratická zátěž obecně představuje jednu z bariér obchodních styků. Během dopoledních i odpoledních jednání se nepodává alkohol, ale spíše neperlivá voda či káva a čaj. Při večerních jednáních během společné večeře je akceptováno i víno či pivo.

Jednací tým by měl při úvodním jednání ideálně zahrnovat vyššího zástupce managementu společnosti, který má dostatečné rozhodovací pravomoci a má k sobě tým techniků a obchodních zástupců. Při dalších operativních jednáních lze tým redukovat na techničtější úroveň.

Význam známostí a osobních kontaktů je při uzavírání kontraktů zásadní.

4.4 Komunikace

Oficiálním jazykem země je portugalština a dále je mnoho místních jazyků.

Během obchodního jednání je velmi dobře přijímána i angličtina, a to zejména i díky velkému propojení s Jihoafrickou republikou.

Mosambická společnost je velmi otevřená, tolerantní a nemá příliš komunikačních tabu. Rozdíly mezi bělochy a černochy nejsou patrné, společnost není rozdělena ani s ohledem na rozdílné kmeny. Místní obyvatelé nemají žádné předsudky.

4.5 Doporučení

Stejně jako na jiných afrických trzích platí, že zákazníci hledají zejména cenově velmi dostupné výrobky s minimálními nároky na údržbu a s vysokou robustností. Vzhledem k existenci početně jen velmi slabé (ale rychle rostoucí) střední třídy se ze spotřebního zboží na trhu nejlépe daří na jedné straně velmi laciné produkci, na druhé straně luxusním, jakostním výrobkům, byť v omezeném množství. Kvalita záručních a pozáručních služeb hraje při výběru zboží stále relativně malou roli.

4.6 Státní svátky

Státní svátky:

- | 1. leden Nový rok
- | 3. únor Den hrdinů
- | 7. duben Den mosambických žen
- | 1. květen Svátek práce
- | 25. červenec Den nezávislosti (státní svátek)
- | 7. září Den mírové dohody z Lusaky
- | 25. září Den ozbrojených sil
- | 4. říjen Den míru a národního usmíření
- | 10. listopad Den hl. města Maputo (regionální svátek)
- | 25. a 26. prosince Vánoce Případně-li svátek na neděli, je pak zpravidla volno v pondělí.

Pracovní doba je od pondělí do pátku od 8:00 do 17:30 s přestávkou mezi 12:30 a 14:00.

5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

Podkapitoly:

[5.1 Vstup na trh](#)

[5.2 Formy a podmínky působení na trhu](#)

[5.3 Marketing a komunikace](#)

[5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví](#)

[5.5 Trh veřejných zakázek](#)

[5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů](#)

[5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria](#)

[5.8 Zaměstnávání občanů z ČR](#)

[5.9 Veletrhy a akce](#)

5.1 Vstup na trh

Čeští exportéři při rozhodování o vstup na mosambický trh musí zohlednit hned několik faktorů.

Charakteristiky Mosambiku:

- 1 nízká kupní síla - střední třída zatím roste velmi pomalu;
- 1 zájem spíše o levné a jednoduché produkty (u spotřebního zboží převaha produktů z JAR, Číny a Indie);
- 1 u státních projektů je potřeba počítat s problémy týkající se plateb a nabídnout flexibilní platební podmínky (Mosambik bojuje s dluhovou krizí);
- 1 znalost portugalštiny, nebo alespoň angličtiny;
- 1 potřeba si zajistit své zastoupení v místě či nalezení spolehlivého distributora/agenta - buď přímo v Mosambiku nebo alespoň v JAR;
- 1 kulturní specifika (viz kapitola 6.8);
- 1 zastaralá infrastruktura pro pohyb zboží v rámci země.

Zboží je do Mosambiku dováženo přes přístavy v Maputu, Beíre nebo Nacala, případně přes JAR. Zboží denní potřeby je na venkově většinou prodáváno v malých obchodech a na trzích, kterých je velké množství nebo přímo na ulici. Obchody a supermarketky existují pouze ve velkých městech. Přímý osobní styk s klientem a cena je základním předpokladem prodejního úspěchu. Spotřební zboží je na místním trhu možné uplatnit prostřednictvím distributorů a velkoobchodů, které mají své distribuční kanály pro místní maloobchodní řetězce. Základním kritériem většiny potenciálních distributorů je cena, která musí i po započítání nákladů na dopravu a cla alespoň odpovídat jihoafrické konkurenci. U dodávek strojů a složitějších zařízení zákazník očekává dostatečnou zásobu náhradních dílů a servis.

Nejlepší strategie vstupu na trh je prostřednictvím místního agenta nebo distributora znalého jazyka a místních obchodních zvyklostí, který pracuje buď na bázi smluv zakládající určitou formu provize „ad hoc“ nebo na dlouhodobém smluvním základě. Nejvhodnější pro dodavatele je nalezení bonitního partnera, který by pracoval na svůj účet a sám nabízené zboží hradil při jeho odběru. Při větších objemech lze uvažovat o otevření prodejního zastoupení či pobočky. Velmi se osvědčují „joint-ventures“ mezi domácími odběrateli a zahraničními dodavateli. Pro jakýkoliv větší případ je zásadní, aby měl místní zástupce velmi dobré kontakty na místní administrativu. Vždy je nutné důkladné prověření partnera (due dilligence). Pro základní prověření partnera lze zkontaktovat ZÚ Pretoria či honorárního konzula v Mosambiku.

5.2 Formy a podmínky působení na trhu

4 typy společností v Mosambiku:

- 1 Sociedade Anónima de Responsabilidade Limitada ("SARL") - kombinace akciové společnosti a společnosti s ručením omezeným; musí mít alespoň 10 akcionářů a není stanoven minimální kapitál, uzavírají se na velké investiční projekty
- 1 Sociedade Por Quotas ("SQ" nebo "Limitada") - podobná společnosti s ručením omezeným, musí mít min. 2 společníky a základní kapitál je stanoven na 1,5 mil. mosambických metikalů, uzavírají se na malé a střední projekty
- 1 Sociedade em Comandita - podobná české komanditní společnosti
- 1 Sociedade em Nome Colectivo - podobná české veřejné obchodní společnosti

Společnost se zakládá na ustavující valné hromadě, kde se sejdou zakládající společníci, nebo jejich zástupci (plná moc ověřená českým notářem v portugalské popř. s úředním překladem, v případě fyzických osob kopie pasu nebo OP, v případě právnických osob výpis z OR opatřený překladem). Základní jmění se vloží na účet v bance. Společenská smlouva musí mj. obsahovat přesné jméno a sídlo firmy, právní formu, základní kapitál, datum založení, jména všech statutárních zástupců. Podpůrné dokumenty je třeba opatřit úředním překladem do portugalské. Dokumenty se v Mosambiku obvykle sepisují portugalsky. K zápisu společnosti do obchodního rejstříku (Registo das Entidades Legais) je nutné předložit zápis z ustavující schůze statutárního orgánu (představenstva) ověřený notářem, doklad o založení zvláštního bankovního účtu, na nějž byl složen základní kapitál, dále stanovky společnosti a ověřené doklady totožnosti vlastníků (u cizinců povolení k pobytu). Předem musí být rezervováno obchodní jméno společnosti. Po dokončení zápisu do obchodního rejstříku se vyžaduje registrace společnosti na finančním úřadě, na jejímž základě je přidělováno daňové identifikační číslo (NUIT). Doporučujeme zakládat firmu pomocí místního právníka se znalostí jazyka a mosambického/portugalského obchodního práva.

5.3 Marketing a komunikace

Propagace, marketing a reklama je vcelku dobře rozvinutá a v zásadě se metody neliší od evropských. Vzhledem k neexistujícímu povědomí mosambických spotřebitelů o českých výrobcích je potřeba efektivního marketingu (doporučujeme ji v koordinaci s dovozcem svěžit místní maketingové firmě), v opačném případě se čeští vývozci nemohou prosadit vůči již existující jihoafrické a asijské konkurenci.

Běžnými způsoby jsou inzeráty v tisku a odborných časopisech, velkoplošné billboardy, reklamní spoty v televizi či rádiu. Lze využít všech hromadných sdělovacích prostředků. Tištěnými médii s největším dosahem jsou: deníky Noticias, O País, týdeník Domingos či soukromé týdeníky Savana a Demos.

Za nejúčinnější formu propagace výrobku je považována televizní reklama, její dopad je však omezen jen na městské obyvatelstvo. V Mosambiku vysílají dvě místní televizní stanice – státem vlastněná TVM a soukromá STV. Dostupné je rovněž vysílání portugalské stanice Radio Televisao de Portugal a brazilské stanice Miramar. Kromě státního rozhlasu Radio Moçambique vysílá v Mosambiku ještě několik soukromých stanic, většinou však pokrývajících jen velké aglomerace. Rychle se rozvíjí oblast internetového marketingu.

5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví

Práva duševního vlastnictví musí být registrována v místě a vynucována podle místních zákonů. Majitel ochranné známky by ji měl v Mosambiku registrovat.

Mosambik je signatářem většiny standardních mezinárodních úmluv a protokolů zaměřených na ochranu duševního vlastnictví, včetně Bernské úmluvy o ochraně literárních a uměleckých děl a Pařížské úmluvy o ochraně průmyslových práv. Jako člen WTO je Mosambik signatářem dohody TRIPS. Mosambik je rovněž členskou zemí WIPO (World Intellectual Property Organization). Navzdory účasti v těchto mezinárodních konvencích a navzdory přijatým zákonům na ochranu duševního vlastnictví bylo dosud uděláno velmi málo pro zastavení prodeje pirátských hudebních nahrávek, počítačového softwaru, léků, ošacení atd.

5.5 Trh veřejných zakázek

Veřejné tendry se řídí Deklarací č. 57/2005, která vstoupila v platnost v listopadu 2006. Tendry jsou publikovány v denním tisku (zejména v novinách Notícias) a na portálu <http://www.concursos.co.mz/>, případně webových stránkách jednotlivých úřadů. Mosambik zatím nepracuje s elektronickým systémem veřejných zakázek. Tendry vypisované mezinárodními donory (včetně EU) jsou k dispozici online na jejich [webových stránkách](#).

Subjekt s většinou účastí mosambického kapitálu má konkurenční výhodu. V Mosambiku hrají kontakty velkou roli, do soutěže o větší tendry nelze vstoupit bez přípravy a průzkumu terénu, znalostí místní konkurence a poměrů. Účast v zakázkových soutěžích vyžaduje dlouhodobé sledování situace s nutným předběžným lobováním na příslušných centrálních úřadech a zajištěním relevantních informací ještě před oficiálním vyhlášením podmínek tendru. To bez stálé přítomnosti na místním trhu není prakticky možné.

Tendry státních institucí vyžadují často reakce jen v portugalské formou oficiálního dopisu, dodávky jsou prováděny jen v místní měně (metikalech) a v některých případech jsou vyžadovány i bankovní záruky vydané mosambickými bankami.

5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů

Mosambik je členem Multilateral Investment Guarantee Agency (MIGA), Overseas Private Investment Corporation (OPIC) a přistoupil ke konvenci o uznávání mezinárodních arbitrážních rozhodnutí (New York Convention) a je členem Mezinárodního centra pro řešení investičních sporů (ICSID). Rozhodnutí cizích soudů a arbitráží (po posouzení a schválení nejvyšším soudem) uznává. Obchodní spory v Mosambiku řeší obchodní soudy, soudní řízení je velmi pomalé a vynutitelnost práva je velmi obtížná a zdlouhavá. Navíc je vždy třeba plné znalosti mosambického práva a procedurálních zvyklostí. V roce 1999 byl přijat zákon 11/99 o arbitráži, který umožňuje arbitrážní řízení u Centra pro arbitráž, usmíření a zprostředkování (CACM).

S řešením sporů jsou však obvykle spojeny vysoké náklady, zásadně se proto doporučuje řešení sporu dohodou pro zabránění dlouhému a nákladnému dohadování a mimosoudní vyrovnání.

I v Mosambiku má dobře sepsaná obchodní smlouva (nejlépe místním právníkem) zásadní důležitost pro předcházení a řešení obchodních sporů, je vždy třeba důkladně prověřit s kým smlouvu uzavíráme (due dilligence).

V obchodní smlouvě je třeba vždy specifikovat místo řešení sporů. Ve vztahu k českým firmám jsme dosud nezaznamenali případ obchodního sporu, který by musel být řešen třetí stranou (soudem). V každém případě doporučujeme zakomponovat do kontraktu ustanovení, na základě kterého by případné arbitrážní řízení probíhalo mimo Mosambik.

5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria

Doklady

Cestovní pas platný minimálně 6 měsíců od data vstupu na území Mosambiku.

Víza, režim vstupu, přihlašovací povinnost

Mosambické vízum lze obdržet na kterémkoli zastupitelském úřadě Mosambiku. Byly však zaznamenány případy, kdy byly na některých afrických zastupitelských úřadech od českých občanů vyžadovány neúměrně vysoké finanční záruky. Doporučuje se proto zajištění víz na Velvyslanectví Mosambiku v Berlíně, konzulárně příslušném pro ČR: Botschaft von Mosambik Strom Strasse 47 10551 Berlín tel.: +49 30 39876500 fax: +49 30 39876503, <http://www.embassy-of-mozambique.de/> Na Velvyslanectví Mosambiku v Berlíně jsou poplatky za vízum pro jednorázový vstup s platností do třiceti dnů stanoveny na 30 EUR, za vízum pro jednorázový vstup s platností do šedesáti dnů 40 EUR, za vízum pro jednorázový vstup s platností do devadesáti dnů 50 EUR a za vízum pro vícenásobný vstup s platností do devadesáti dnů 60 EUR. Žadatel musí vyplnit formulář a přiložit dvě fotografie. Doporučuje se před cestou ověřit u zastupitelského úřadu Mosambiku, zda se podmínky pro přicestování nezměnily.

Od začátku roku 2017 platí možnost obdržení víza pro turisty cestující do Mosambiku na Mezinárodním letišti v Maputu bez nutnosti žádat o vízum přes Velvyslanectví Mosambiku. Takto vydané vízum platí na 30 dní pro 2 vstupy a jeho cena je 50 USD (či ekvivalentní částka v randech či metcalech).

Podmínky cestování do teritoria

Mosambik je v afrických poměrech relativně bezpečnou zemí, i zde je však třeba dbát obecných zásad bezpečnosti (nenosit viditelné cenné předměty, vysoké částky peněz, v noci se vyhýbat lidovým čtvrtím, v místech se zvýšenou koncentrací lidí zvýšit pozornost). Je registrován nárůst počtu únosů podnikatelů dlouhodobě usazených v Mosambiku s cílem vymáhání výkupného. Převládající chudoba velké části populace může vyústit v napadení turistů a krádeže. Po setmění se nedoporučuje přesouvat se pěšky, ale spíše využít služeb taxi nebo hotelového vozidla. V současnosti naprosto nelze doporučit individuální turistiku stopem nebo pěšky. Politická jednání a jiná shromáždění mohou přerůst v násilné potyčky s policií, je dobré se jim proto vyhýbat. V současné době se díky občasným ozbrojeným srážkám mezi příslušníky ozbrojených složek a patyžány RENAMO nedoporučuje cestovat do středních a severních částí Mosambiku (provincie Tete, Manica, Sofala, Zambezia). Navíc v severní provincii Cabo Delgado probíhají teroristické útoky ISIL na místní obyvatelstvo a úřady.

Focení vojenských zařízení, vládních budov a jiných strategických objektů (mezi něž patří také nádraží či letiště) je zakázáno.

Z Evropy existuje pouze jeden přímý spoj do Mosambiku a to přes Lisabon. Je možné rovněž použít spoje s přestupem v Johannesburgu (Durbanu, Kapskám Městě), Dubaji, Nairobi, Addis Ababě, Dar-Es Salaamu, Harare nebo Luandě. Vnitrostátní leteckou přepravu a spojení se sousedními státy obstarávají Mozambické aerolinie (LAM). Při cestování automobilem je třeba vlastnit mezinárodní řidičský průkaz. Jezdí se vlevo. Přijíždí-li cestovatel do Mosambiku autem registrovaným v cizí zemi, je na hranicích vyžadováno zaplacení poplatku za povinné ručení.

Síť ubytovacích zařízení i čerpacích stanic je řídká a cestovatelům se doporučuje na delších trasách předzásobení. Maputo je spojeno s JAR kvalitní silnicí, na které se platí mýtné, postupně se též zvyšuje kvalita hlavního silničního tahu EN1 spojujícího Maputo se středo- a severomosambickými provinciemi.

Vážné nehody, napadení či újmu na zdraví doporučujeme bezprostředně oznámit honorárnímu konzulovi ČR v Maputu a požádat o kvalifikovanou radu v otázce dalšího postupu.

Před cestou do Mosambiku by měl každý cestovatel navštívit odborného lékaře - specialistu na tropické choroby (v Praze například Klinika geografické medicíny Královské nemocnice Vinohrady, nebo Centrum cestovní medicíny), kde lze absolvovat všechna doporučená očkování. Cestovatelé mířící do Mosambiku nemusí mít očkování proti žluté zimnici, povinné je jen v případě předchozího cestování do zemí s výskytem žluté zimnice (např. Angola, Tanzánie a další). V Mosambiku je rozšířená malárie a hojně také AIDS.

Občanům ČR se před cestou doporučuje dobrovolná registrace v databázi DROZD sloužící Ministerstvu zahraničních věcí k poskytování rychlé pomoci v nouzi a k účinné organizaci pomoci v případě přírodních katastrof i sociálních nepokojů.

5.8 Zaměstnávání občanů z ČR

Pracovní trh je rigidní a je považován za překážku v podnikání. Mosambická vláda upřednostňuje, aby zahraniční firmy vyškolily a zaměstnaly místní síly. Zahraniční pracovník může být zaměstnán, pouze pokud prokáže potřebnou profesní kvalifikaci a na obsazované místo není možné nalézt občana Mozambiku s vyžadovanou kvalifikací. Zákonná úprava z roku 1999 stanovila limity na počet v Mosambiku zaměstnaných cizinců v závislosti na velikosti firmy (již při vyjednávání o investici musí být specifikováno, kolik místních a kolik zahraničních pracovníků bude firma zaměstnávat. Standarní kvóty jsou: malé společnosti (do 10 zaměstnanců - 10%, středně velké společnosti (do 100 zaměstnanců) - 8%, velké společnosti 5%. Těžební a ropné firmy mají zvýšené kvóty. Investoři si však v případě nové přímé zahraniční investice (zejména ve speciálních ekonomických zónách) mohou dohodnout zvýhodněné podmínky.

Zaměstnání zahraničních pracovníků (včetně managementu) podléhá schválení ministerstvem práce. Až poté může pracovník zažádat o pracovní povolení/ID (DIRE), které vydává ministerstvo vnitra (imigrační úřad). Proces je velmi zdlouhavý, DIRE se vydává na 1 rok a rovněž jeho obnovení velmi nesnadné.

Zaměstnávání se řídí zákoníkem práce č. 23/2007 ze srpna 2007. Velmi silně chrání práva zaměstnanců (m.j. zakotvuje právo na kolektivní vyjednávání, způsob řešení pracovních sporů, zavádí kolektivní smlouvy, podmínky práce žen a mladistvých, povinnost ochrany zdraví, minimální mzdu, stanovuje sociální odvody zaměstnavatelů, dovolenou i pokuty za porušení zákona atd). Výše minimálních měsíčních mezd závisí na konkrétním oboru, každý rok se mění a pohybují mezi 74USD (zemědělství), 110 USD (průmysl a služby) až po 195 USD (těžební a ropný sektor).

U všech zaměstnanců platí povinnost registrace v Národním systému sociálního zabezpečení a placení odvodů ve výši 7 % hrubé mzdy (4 % platí zaměstnavatel, 3 % zaměstnanec).

5.9 Veletrhy a akce

Mezinárodní všeobecný veletrh **FACIM** se měl konat od 29. srpna do 4. září 2022 a bude ve virtuální podobě.

Adresa: FACIM - Feira Agro-Pecuaria, Comercial e Industrial de Mocambique Av. 10 de Novembro, n°25 Maputo, Mosambik

Tel: +258 21 321 293/1

Email: facim@apiex.gov.mz

Ostatní konference či sektorové akce se konají nahodile a organizují je různé instituce.

6 Kontakty

Podkapitoly:

[6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu](#)

[6.2 Praktická telefonní čísla \(záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.\)](#)

[6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty](#)

6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu

Mosambik je přiakreditovanou zemí Velvyslanectví České republiky v Pretorii, v Jihoafrické republice

Velvyslanectví České republiky v Pretorii

Fyzická adresa: 936 Pretorius Street, Arcadia, Pretoria, Jihoafrická republika

Poštovní adresa: P.O.Box 13671, Hatfield 0028, Pretoria, South Africa

tel: 0027-12-431 2380

fax: 0027-12-430 2033

e-mail: pretoria@embassy.mzv.cz

web: www.mzv.cz/pretoria

facebook: <https://www.facebook.com/EmbassyOfTheCzechRepublicInPretoria>

Velvyslanec: JUDr. Pavel Řezáč

Ekonomický úsek: Ing. Kristýna Maina Chvátalová (ekonomický diplomat pro Mosambik, Angolu, Madagaskar a Mauricius), Mgr.

David Vaverka (ekonomický diplomat pro JAR, Botswanu, Namíbií, Svazijsko a Lesotho)

tel.: 0027-12-431 2389, 0027-12-431-2385

e-mail: Commerce_Pretoria@mzv.cz

Země akreditace: Jihoafrická republika, Angola, Botswana, Lesotho, Madagaskar, Mauricius, Mosambik, Namíbie, Svazijsko

Vylvyslanectví ČR v Pretorii se nachází cca 55 km od mezinárodního letiště v Johannesburgu (O.R. Tambo). GPS: S 25°44,708` ; E 28°13, 566`

Honorární konzul České republiky v Maputu

Henderikus Son

Adresa: Avenida Tomas Nduda 1156, Office 7, Maputo, Mosambik

Tel: +258 84 300 5599

Fax: +258 21 300595

Email: czechconsulatemaputo@execlogistics.co.mz

6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)

Hasiči: 198 nebo +258 21 322222

Policie: 112, 119 nebo +258 21 325031

V případě potřeby lékařského ošetření lze kontaktovat následující kliniky v Maputu:

- 1 Lenmed Hospital Privado de Maputo - soukromá klinika, Rua do Rio Inhamiara, Sommerschield II, Maputo, tel: +258 84 303 0967-9, fax: +258 214 93 680, info@lenmed.co.za
- 1 Hospital Central Maputo, 11653 Avenida Eduardo Mondlane, Maputo, tel.: +258 21 357 900, fax: +258 21 32 0828, email: hcmcomunicacao@gmail.com
- 1 Clinicare - soukromá klinika, Rua Angelo Azarias Chichava 50, Maputo, tel.: +258 84 311 44 44, +258 82 000 33 44, web: <https://www.clinicare.co.mz/?lang=en>

6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

- 1 Câmara do Comércio de Moçambique (Mosambická obchodní komora): www.ccmoz.org.mz
- 1 APIEX - Agencia da Promocao de Investimento e Exportacoes (agentura na podporu vývozu a investic): www.invest.apiex.gov.mz
- 1 Associação Industrial de Moçambique (Mosambická asociace průmyslu): www.acismoz.com
- 1 Autoridade Tributária de Moçambique (Celní a finanční úřad): www.at.gov.mz
- 1 Banco de Moçambique (centrální banka): www.bancomoc.mz
- 1 Portal de Contratações Públicas (veřejné tendry): www.concursospublicos.gov.mz
- 1 Podrobné informace o cestování v Mosambiku nabízí například portál: www.visitmozambique.net
- 1 Velvyslanectví Mosambické republiky v Berlíně - příslušné velvyslanectví Mosambiku pro ČR: <http://www.embassy-of-mozambique.de/>

Většina mosambických médií používá výhradně portugalsštinu.

V angličtině každý týden vychází výběr z tisku s důrazem na ekonomické zpravodajství:

- 1 Club of Mozambique: www.clubofmozambique.com

Novinky v portugalsštině:

- 1 Notícias: www.jornalnoticias.co.mz
- 1 Folha de Maputo: <http://www.folhademaputo.co.mz/>
- 1 O País: www.opais.co.mz
- 1 Verdade: www.verdade.co.mz
- 1 Televisao de Moçambique: www.tvm.co.mz